

Püsivate orgaaniliste saasteainete Stockholmi konventsioon ja keskkonnategevused

Reet Talkop

Arendusosakond

KESKKONNAMINISTEERIUM

• Jõustus 17. Mail 2004 (art 26 (1) järgi).

• Konventsiooni
allkirjastanud riike
– 152;

• Konventsiooniosalisi riike – 150;

• Eesti lähinaabritest on Läti ja Leedu allkirjastanud ja
ratifitseerinud;

• Euroopa Liit on samuti konventsiooni allkirjastanud 22.-
23. mail 2001 (15 + 8);

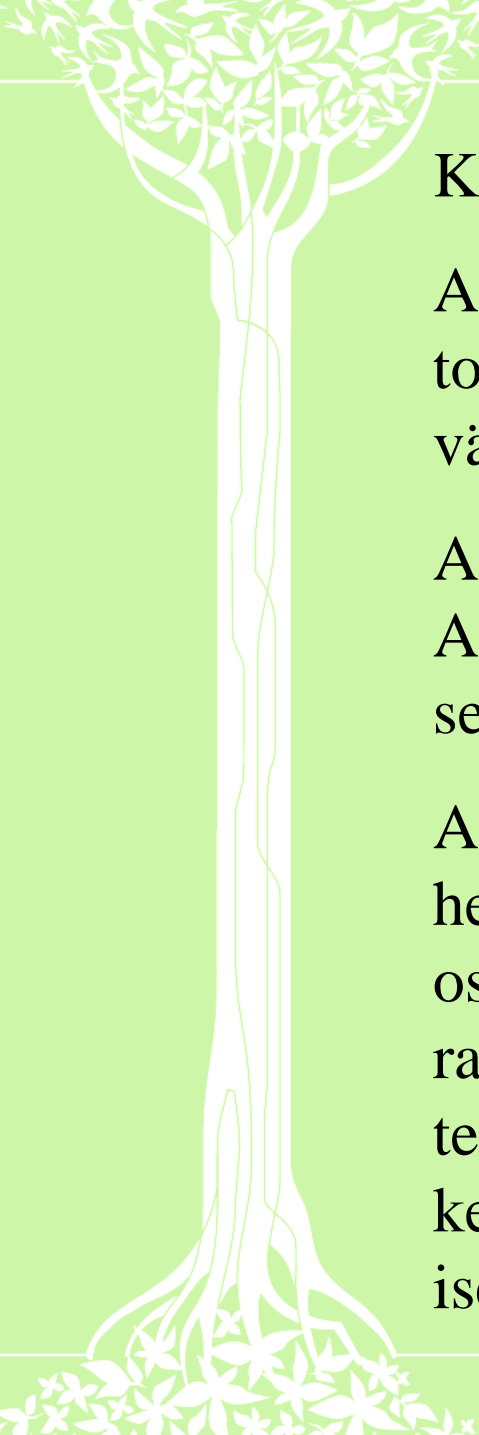
• Praeguseks on 27 liikmesriigist allkirjastanud 26.

Konventsioonis nimetatud POSid jagunevad järgmiselt:

- 9 kloororgaanilist pestitsiidi – aldriin, klordaan, DDT, dieldriin, endriin, heptakloor, heksaklorobenseen, mirex ja toksafeen;
- 2 tööstuskemikaali – polüklooritud bifenuülid (PCB) ja heksaklorobenseen (HCB);
- juhuslikud inimtekkelised kõrvalproduktid : polüklooritud dibenso(p)dioksiinid (PCDD) ja -furaanid (PCDF) ning PCB, HCB kõrvalproduktidena.

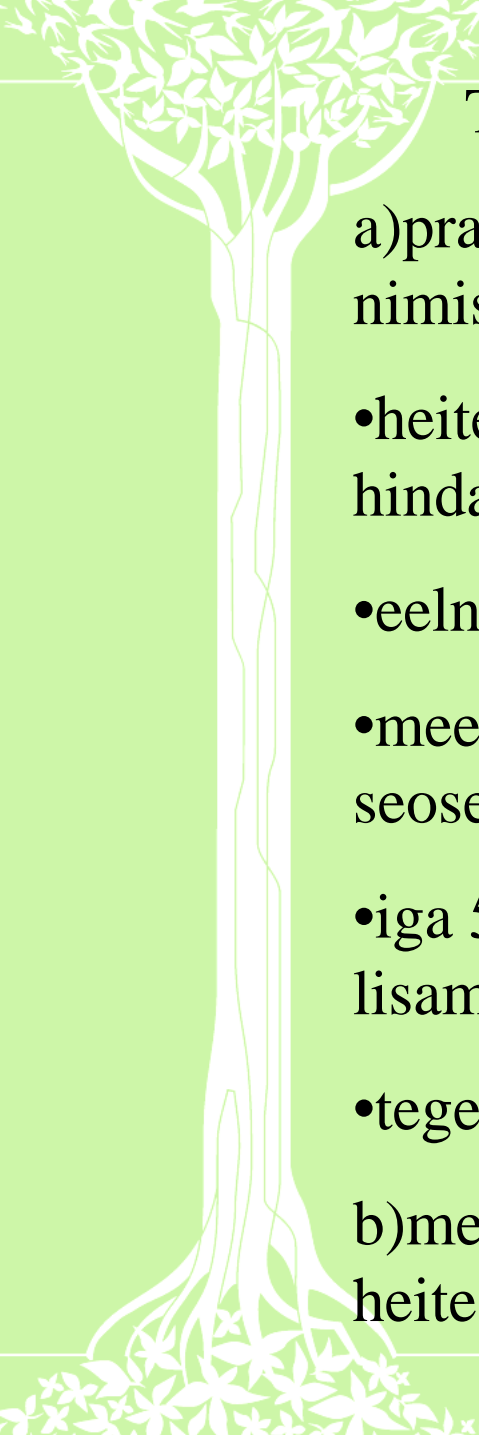

Konventsiooni olulised artiklid

Artikkel 3: Meetmete rakendamine sihipärasest tootmisest ja kasutamisest tuleneva heite vähendamiseks ja kõrvaldamiseks.

Artikkel 4: Erandite register. Eestil ei ole vaja lisa A ja B spetsiifiliste erandite registrisse kandmist, sest loetletud aineid meil ei toodeta ega kasutata.

Artikkel 5: Tootmisel tahtmatult tekkinud POS-heidete vähendamiseks ja kõrvaldamiseks tuleb osalisel koostada tegevuskava, mis on osa art 7 rakenduskavast pärast konventsiooni jõustumist tema suhtes 2 a jooksul; vajalik lisas C loetletud kemikaalide heite kindlakstegemiseks, iseloomustamiseks;

Tegevuskava koosneb järgmistest osadest:

a) praeguse ja kavandatud heite hindamine, sh allikate nimistute ja heite prognooside väljatöötamine;

- heite korraldusega seotud õigusaktide ja poliitika toime hindamine;

- eelnevale vastavate strateegiate väljatöötamine;

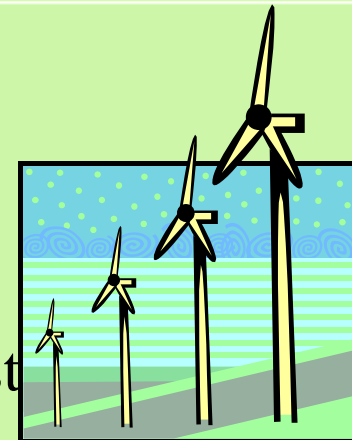
- meetmed hariduse, koolituse ja teadlikkuse edendamiseks seoses nende strateegiatega;

- iga 5 a järel strateegiate abil saavutatu läbivaatamine ja lisamine art 15 aruandesse;

- tegevuskava meetmete kalenderplaani koostamine.

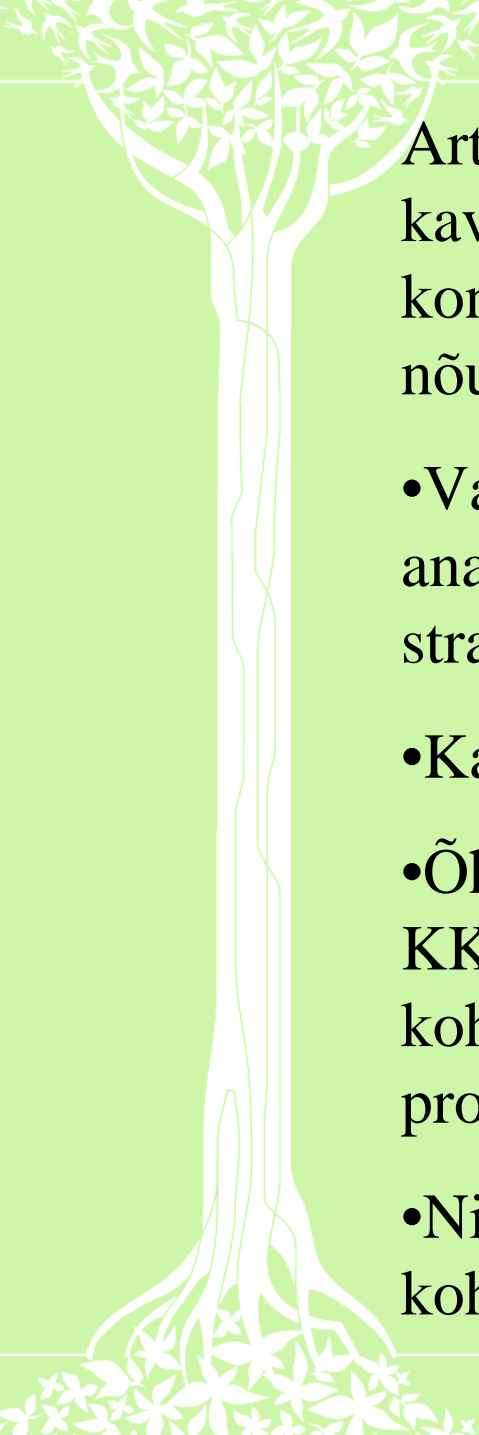
b) meetmete rakendamise edendamine, mille abil saavutatav heite vähendamine või kõrvaldamine;

c) muude materjalide, toodete või protsesside väljatöötamise edendamine, mille abil võib vältida C lisas loetletud kemikaalide tekkimist arvesse lisa C üldsuuniseid;

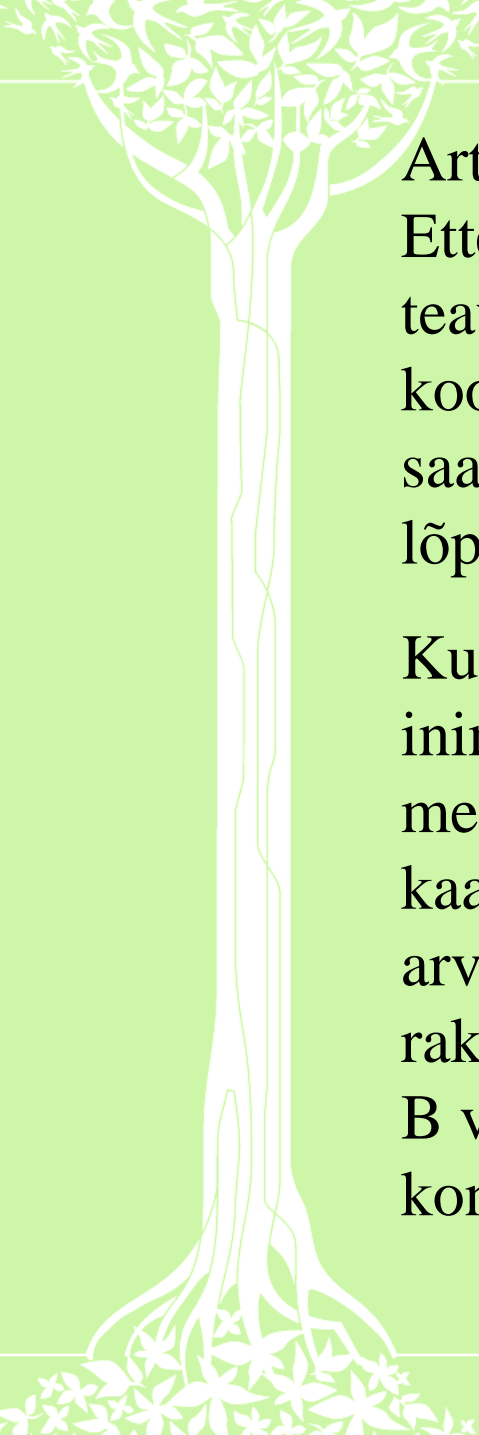
d) kooskõlas tegevuskava rakendusplaaniga PVT kasutamise edendamine ja nõudmine uute allikate puhul, mis enda poolt määratud (C lisa II osa);

e) PVT kasutamise edendamine lisa C II ja III osa olemasolevate ja uute allikate puhul.

Artikkel 7: Konventsioonikohaste kohustuste rakendamise kava töötatakse välja 2 a jooksul, mille kestel saadakse konv-ni sekretariaadi ja Euroopa Komisjoni hinnang kava nõuetele vastavuse kohta;

- Vajadusel kava täiendatakse, antakse majanduslik analüüs ja esitatakse põhjendatud andmed eelarve strateegiasse edasiste tegevuste rahastamiseks;
- Kava haarab tegevusi aastani 2025;
- Õhusaaste kauglevi konv-ni POS-protokolli alusel on KKM koostanud nii tegevuskava nende vähendamise kohta kui ka summaarsete heitkoguste vähendamise programmi eelnõu kuni 2015;
- Nimetatud dokumendid on aluseks konv-nikohaste kohustuste rakendamise kava koostamisel KKM-s.

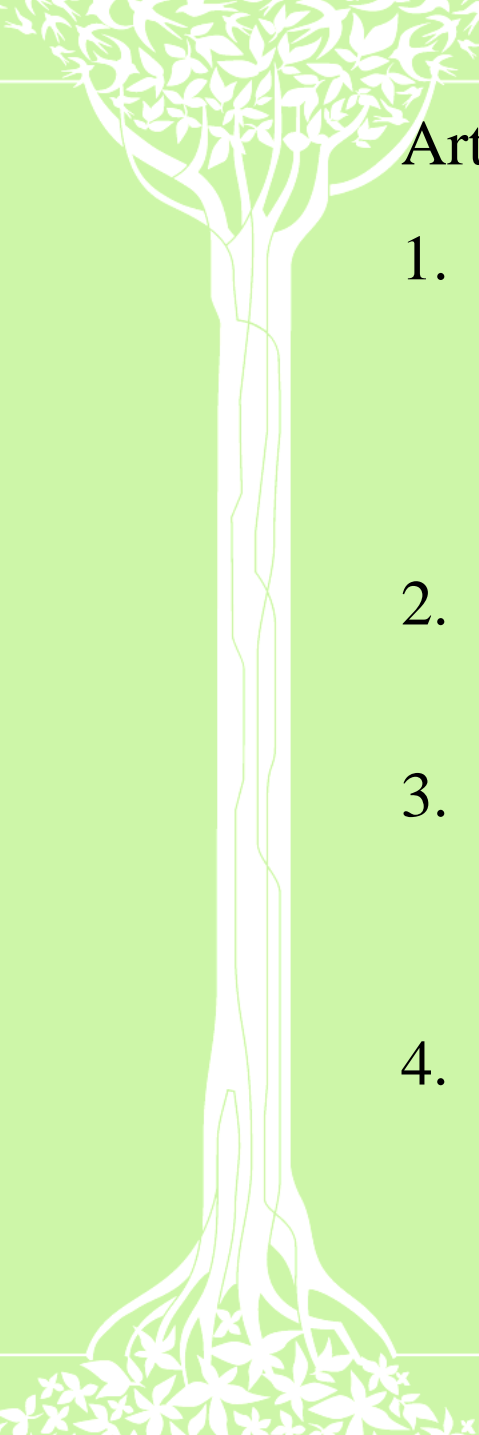
Artikkel 8: Kemikaalide kandmine lisadesse A, B ja C. Ettepanekus sekretariaadile peab olema lisas D nimetatud teave. Kui POS-komitee otsustab, et teave on küllaldane, koostatakse lisa E kohane riskiprofiili kavand, mille järel saadetakse osalistele, kogutakse märkused ja koostatakse lõplik riskiprofiil.

Kui riskiprofiili alusel otsustatakse, et kemikaalil on inimese tervisele ja keskkonnale kahjulik mõju ja meetmete võtmine on õigustatud, siis jätkatakse lisa F kaalutlustega ja koostatakse riskijuhtimise hinnang, võttes arvesse komitee soovitusi ja ettevaatusprintsipi rakendades teeb konverents otsuse, kas kanda kemikaal A, B või C lisade loetellu ning sätestab sellega seotud kontrollimeetmed.

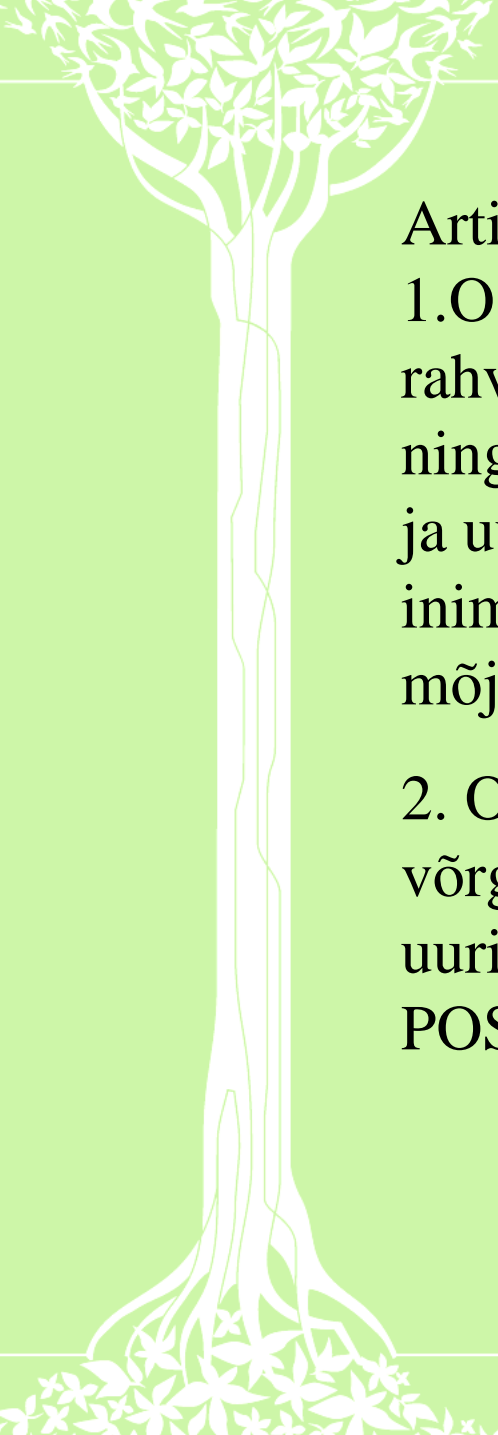
Artikkel 9: Teabevahetus.

1. Iga konv-niosaline kohustub vahetama teavet, mis seotud:
 - POSide tootmise, kasutamise ja heite vähendamise või kõrvaldamisega;
 - POSide alternatiividega, sh nendega seotud riskide, majanduslike ja sotsiaalkuludega;
2. Teabe vahetamiseks määratakse riiklik teabekeskus;
3. Konv-ni teabevahetuskeskuseks - sekretariaat;
4. Konv-ni rakendamisel ei loeta inimese tervist ja ohutust ning keskkonda käsitlevat teavet konfidentsiaalseks. Konfidentsiaalsuse üle otsustatakse vastastikuste lepetega.

Artikkel 10: Avalik teave, teadlikkuse kasv ja haridus.

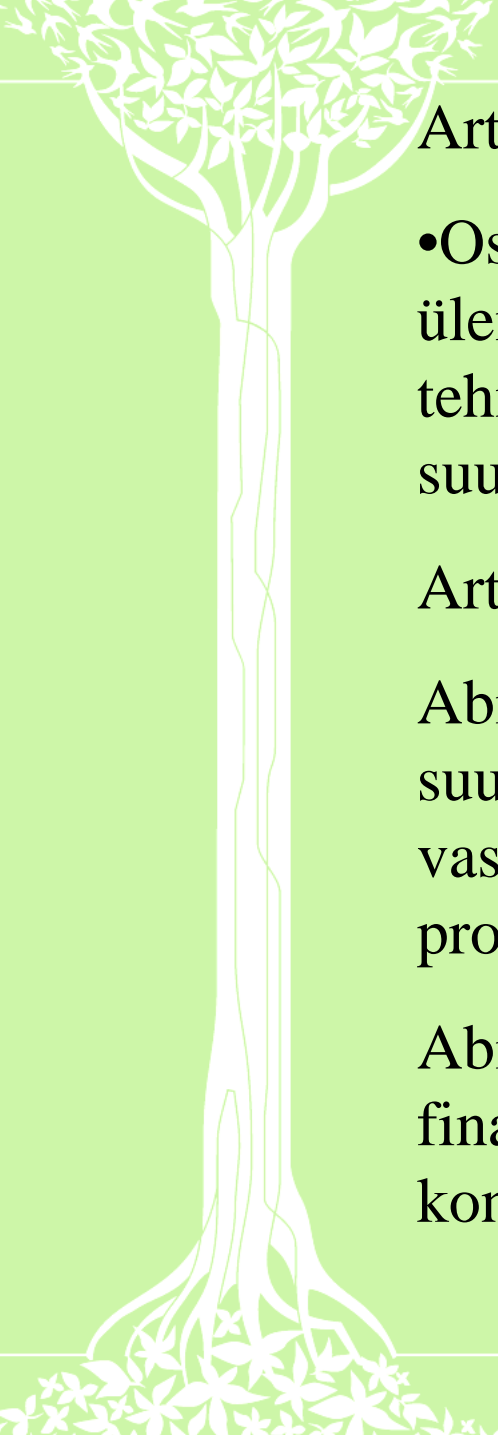
1. Iga konv-niosaline hõlbustab teadlikkust POSide osas (POSide mõju tervisele ja keskkonnale, alternatiivide kasutamine, koolitusprogrammid, üldsuse osalemine meetmeprogrammides jms);
2. Tagab avalikkuse juurdepääsu teabele ja ergutab asjatundjaid esitama paremat teavet;
3. Teabe esitamisel kasutab kemikaalide ohutuskaarte, aruandeid ja massimeediat, asutades ka riiklikke ja piirkondlikke teabekeskusi;
4. Iga osaline kaalub mõistvalt teabe kogumiseks heiteregistri ja saasteainete leviku registri loomist, et levitada teavet A, B, C lisas loetletud kemikaalide heite või aastakoguse prognoosi kohta.

Artikkel 11: Teadus- ja arendustöö ning järelevalve.

1. Osalised teevad võimaluste kohaselt riiklikul ja rahvusvahelisel tasandil koostööd, teadus- ja arendustööd ning seiret, mis on seotud POSide, ka nende alternatiivide ja uute POSide kandidaatidega (heide, sisaldus inimorganismis, kanne, vähendamine ja kõrvaldamine, mõju tervisele ja keskkonnale jm);

2. Osalised toetavad ja arendavad programme, võrgustikke, org- ne, mille eesmärk on läbi viia, rahastada uuringuid, teha seiret; suurendada suutlikkust, leevendada POSide mõju, avalikustada ja säilitada teavet;

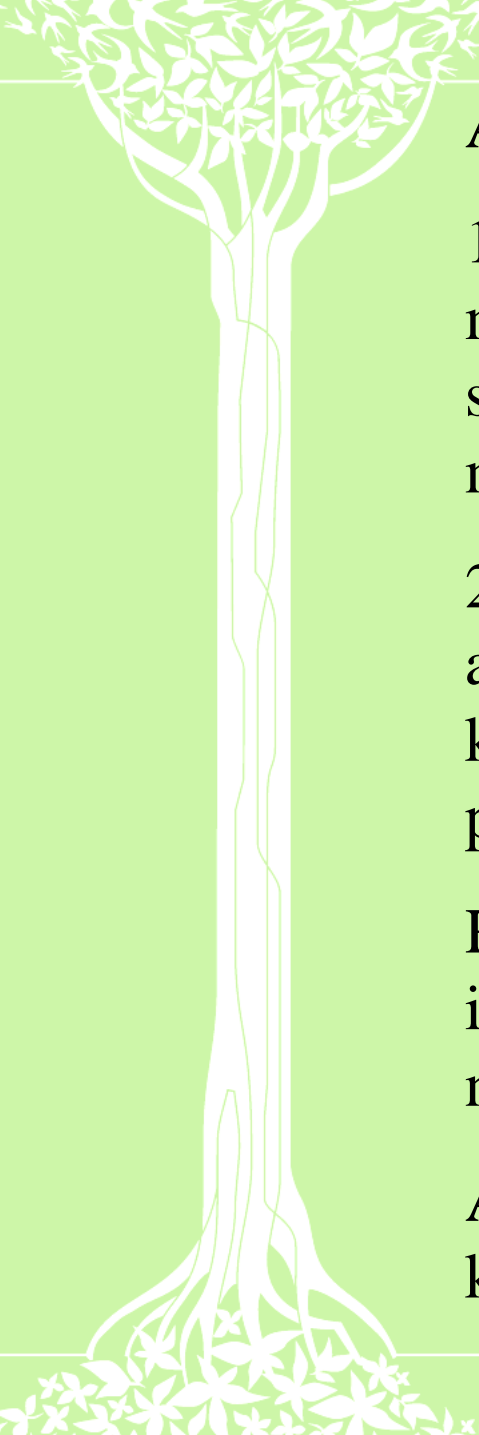
Artikkel 12.: Tehniline abi.

- Osalistes kehtestavad arengumaadele ja üleminekumajandusega riikidele tehnilise abi ja tehnosiirde tõhustamise korra, et arendada nende suutlikkust täita konventsiooni nõudeid.

Artikkel 13: Finantsallikad ja mehhanismid.

Abi antakse neile riiklikele tegevustele, mis on suunatud konv-ni nõuete täitmisele ja mis on vastavuses oma riiklike kavade, prioriteetide ja programmidega;

Abi andmiseks on loodud või luuakse vastavad finantsmehhanismid ja vastutavad üksused konverentsi otsusega.

Artikkel 15: Aruandlus.

1. Iga osaline esitab konverentsile aruande meetmete kohta, mida ta käesoleva konventsiooni sätete rakendamiseks on ette võtnud ja nende meetmete tulemuslikkuse kohta;

2. Iga osaline esitab sekretariaadile a) statistilised andmed iga A ja B lisas loetletud kemikaali kogutoodangu, impordi ja ekspordi kohta või põhjendatud hinnangu nende andmete kohta;

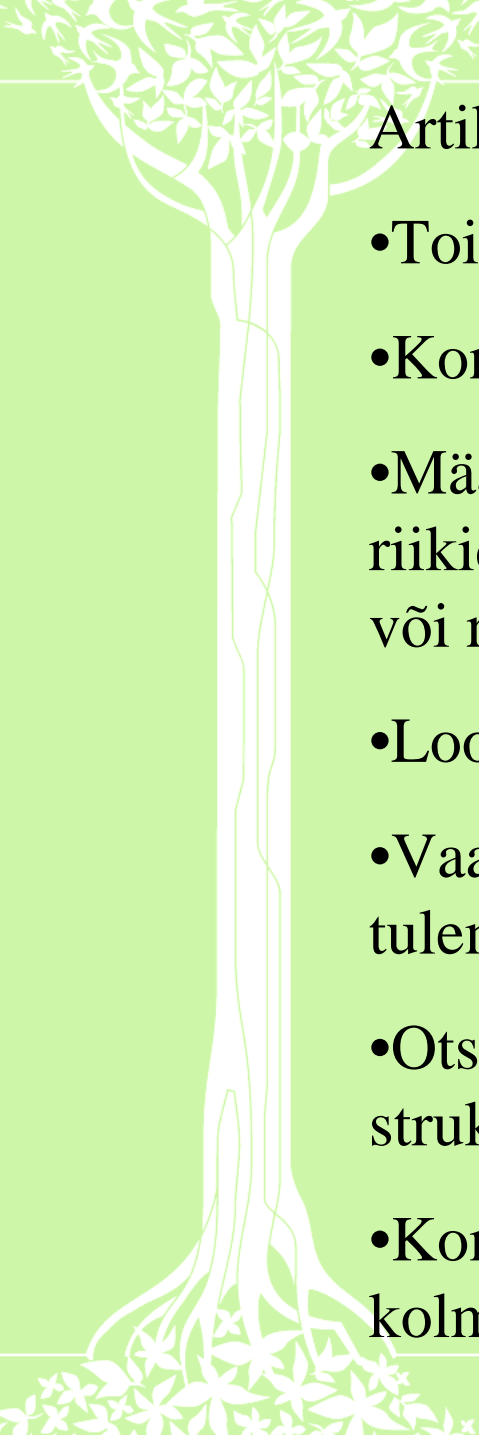
Riikide loetelu, kust on iga nimetatud ainet importinud ja riikide loetelu, kuhu on iga nimetatud ainet eksportinud;

Aruanded esitatakse regulaarselt vastavalt konverentsil määratud vormile.

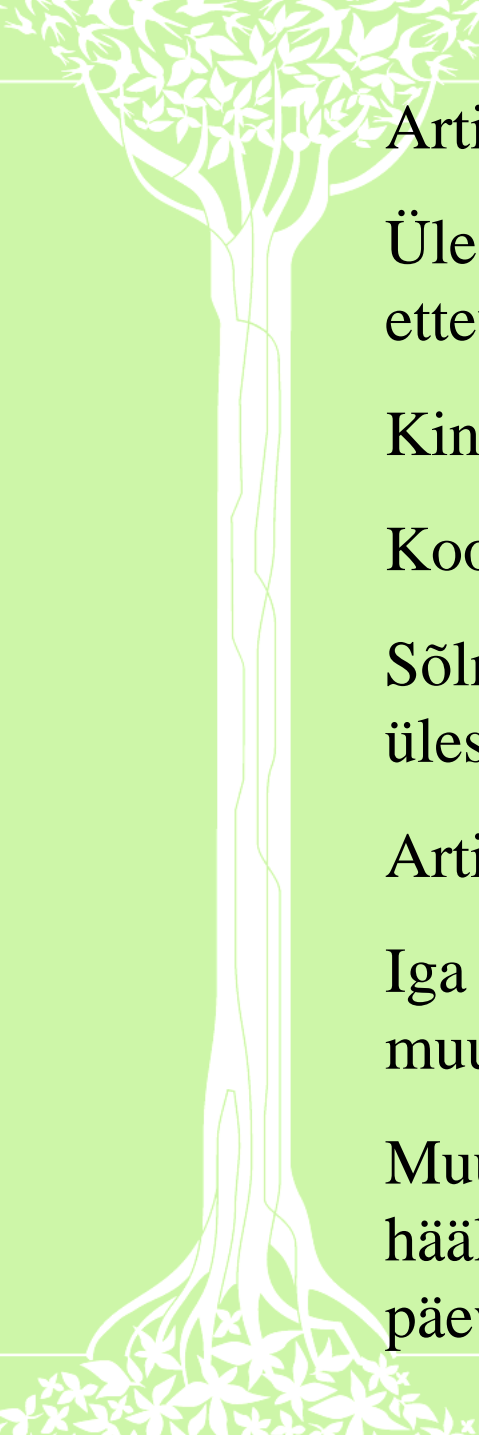
Artikkel 16: Tulemuslikkuse hindamine.

- Konverentsil otsustatud ajavahemike tagant hinnatakse konventsiooni tulemuslikkust;
- Eesmärk on saada võrreldavaid seireandmeid A, B ja C lisas loetletud kemikaalide esinemise kohta, samuti nende edasikande kohta keskkonnas;
- Kasutatakse olemasolevaid seireprogramme ja mehhanisme, edendades meetodite ühtlustamist vastavuses tehnilise ja finantssuutlikkusega;
- Hindamine toimub olemasoleva teadus-, majandus- ja tehnilise info põhjal;
- Ettekanded konverentsile, seireandmed, art 15 aruanded, nõuete rikkumisega seotud teave vastavalt artiklile 17 (mehhanismid sätete rikkumise karist-ks).

Artikkel 19: konventsiooniosaliste konverents.

- Toimub kindlate ajavahemike järel;
- Kontrollib ja hindab konventsiooni rakendamist;
- Määrab POSide hindamise komitee, mille liikmed on riikide määratud eksperdid keemiliste ainete hindamise või reguleerimise valdkonnas;
- Loob vastavad allasutused;
- Vaatab läbi artikli 15 kohaselt antud teabe osalistele ja tulemuslikkuse analüüsi;
- Otsustab POSide hindamise komitee pädevuse, struktuuri ja tegevuse;
- Komitee otsustab konsensuse alusel või kahe kolmandikulise häälteenamusega.

Artikkel 20: Sekretariaat.

Ülesanneteks on: konverentsi ja istungite ettevalmistamine;

Kindlustada kooskõlastused ja abi osalistele;

Koostada aruanded art 15 alusel saadud teabel;

Sõlmida haldusleppeid ja lepinguid konverentsi ülesannete täitmiseks.

Artikkel 21: Konventsiooni muudatused.

Iga osaline võib teha ettepaneku käesoleva konv-ni muutmiseks;

Muudatused võidakse vastu võtta kolme neljandikulise häälteenamusega, jõustuvad pärast vastuvõtmist 90ndal päeval pärast nende poolt vastava kirja üleandmist.

Aktuaalsed tegevused konventsiooni raames:

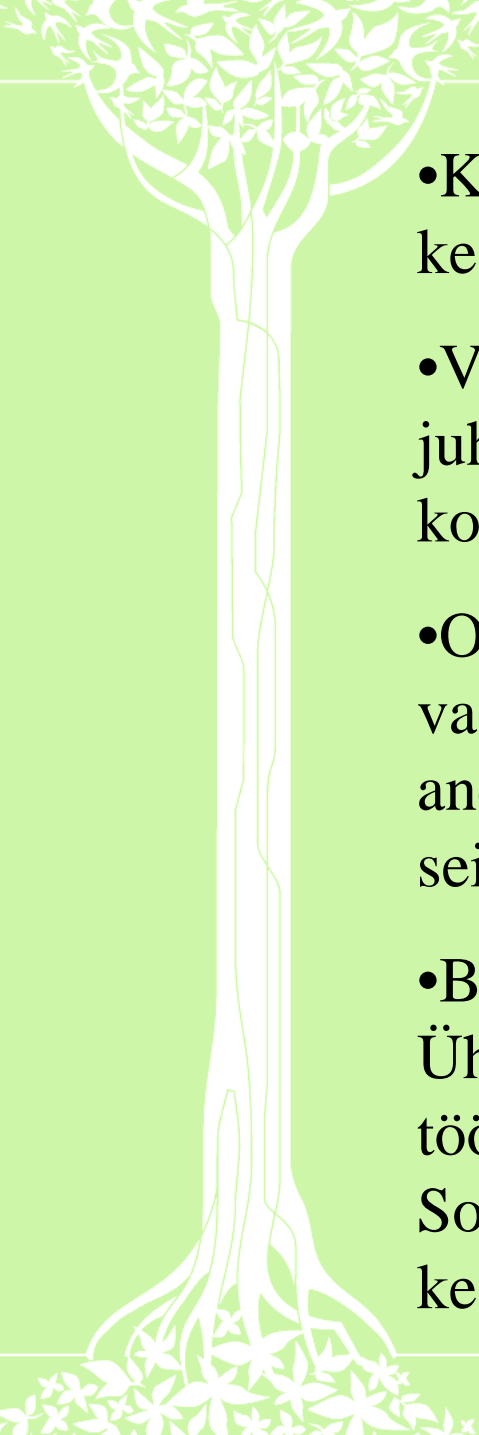
Artikkel 12 p 4 alusel asutatakse regionaalsed keskused, kokku 5 (igas 6 liiget). Eesti kuulub Kesk- ja Ida-Euroopa keskuse piirkonda;

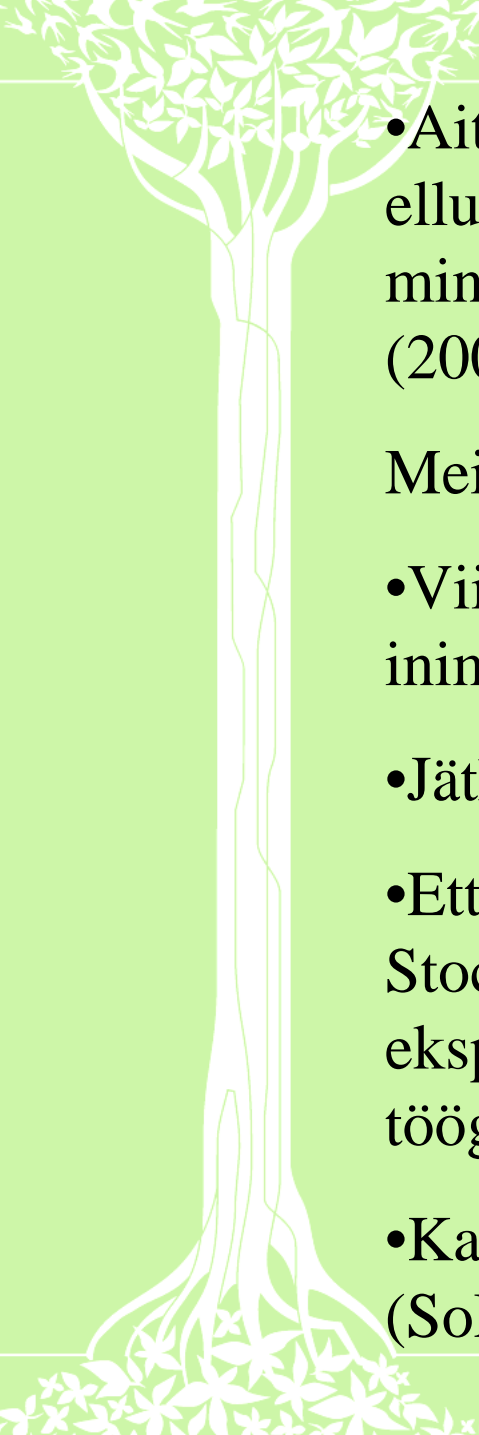
Koostatud on riskiprofiilid järgmistele ainetele: oktabromodifenüüleeter; pentaklorobenseen, lühikese ahelaga klooritud parafiinid, alfa- ja beeta-heksaklorotsükloheksaanid;

Riski juhtimise hindamine järgmistele ainetele: perfluorooktaansulfonaat, lindaan, heksabromobifenüül, kloordekoon, pentabromodifenüüleeter;

Loodud on DDT infosüsteem;

Aruandlussüsteem [http://www.pops.int/Art 15/](http://www.pops.int/Art_15/)

-
- Kaasajastatud on informatsiooni inimese tervise ja keskkonnaseire programmide kohta;
 - Vastu võetud globaalne POSide seireprogramm ja juhised selle juurutamiseks, rakenduskava, et hinnata konv-ni rakendamise efektiivsust;
 - Osalised nimetavad regionaalsetesse keskustesse läbi vastava büroo liikme oma asjatundja POSide seire ja andmete hindamise alal; koostatakse regionaalsed seirearuanded, mille alusel üldaruanne.
 - Baseli, Rotterdami ja Stockholmi konventsiooni Ühendatud töögrupp AH JWG (15 liiget igast konv-nist) töö paremaks koordineerimiseks ja koopereerimiseks. Sobivad alad -koolitus, infovahetus, ühised regionaalsed keskused, töötoad jne);

-
- Aitab kaasa kemikaalide strateegia (SAICM) elluviimisele: 2020 on kemikaalide tootmine ja kasutus minimaalse mõjuga inimese tervisele ja keskkonnale (2002 Johannesburg).

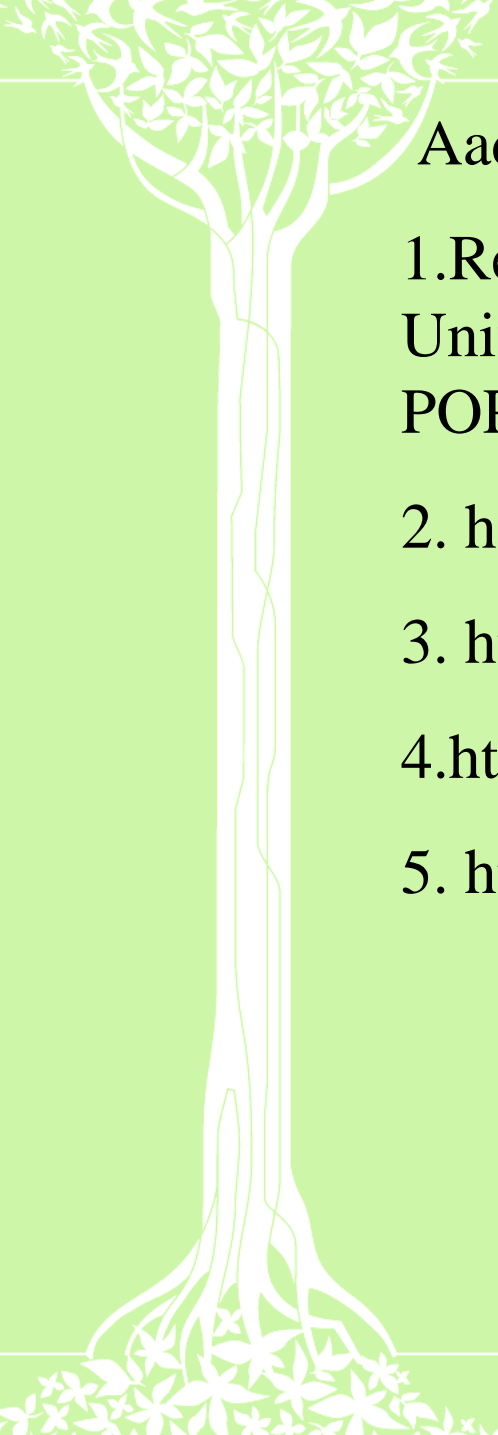
Meie ülesanded 2007- 2008:

- Viia lõpule läbirääkimised SoM-ga, et nad alustaksid inimtervise seiret (POSid veres ja rinnapiimas);
- Jätkata tõhusalt õhuseiret ja koostada rakenduskava;
- Ette valmistada Vabariigi Valitsuse korraldus Stockholmi konventsiooniga ühinemise kohta ja valida eksperte erinevatesse organisatsioonidesse ja töögruppidesse;
- Kaardistada edaspidine tööjaotus teiste minist-tega (SoM, PõM, MKM, RaM).

Esialgne tegevuste jaotuskava:

- Konventsioonikohaste kohustuste rakendamise kava – KKM koostöös teiste min-ga;
- Allpiirkondlike kavade ja strateegiate koostamine läbi õigusaktide ja poliitika: tegevuskava ja meetmete
- Kalenderplaan (kemikaalide reguleerimine)- SoM koostöös teiste min-ga;
- Teabekeskuse määramine – eeldatavalt Kemikaalide Teabekeskus (suur osa andmetest on seotud tervisega)
- Aruandluse ja koolituse korraldamine – SoM, Kemikaalide Teabekeskus, KKM, ITK.

Aadressid info leidmiseks:

1. Regionaalne POS-keskus: RECETOX, Masaryk University, Central and Eastern European Regional POPs Centre (CEEPOPsCTR) – Dr Ivan Holoubek;
2. holoubek@recetox.muni.cz;
3. <http://www.pops.int>;
4. <http://www.pops.int/Art15/>;
5. <http://www.chem.unep.ch/ddt/Default.html>

Täna nähtavate eest!

